

HOST

MARKÉTA HEJKALOVÁ

Šťastná
doba

© Markéta Hejkalová, 2026

© Host — vydavatelství, s. r. o., 2026
(elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-3262-9 (PDF)

ISBN 978-80-275-3263-6 (ePUB)

ISBN 978-80-275-3264-3 (MobiPocket)

MÉ SESTŘE HANCE

BARBORKA BRAMBORKA

Na fotografii stojí holčička s maminkou před vchodem na výstaviště. Maminka má polodlouhé černé vlasy zvednuté v bílé sametové čelence a bílý baloňák nad kolena s velkými černými knoflíky. Holčička je ostříhaná nakrátko, velkýma černýma očima se vesele a důvěřivě směje na fotografa a na lidi, kteří proudí od tramvajové zastávky na veletrh. Na sobě má bílý svetr, žebrované punčocháče a kostkovanou sukýnku. Možná červeně kostkovanou, možná modře, barva se nedá poznat, protože fotografie je černobílá. Muselo se za ni zaplatit hned a pak čekat, až ji fotograf vyvolá a komunální podnik pošle poštou domů.

Pohodový obrázek, jaký se hodí do rodinného alba, záznam jednoho hezkého všedního dne, který dávno odnesl proud času.

Veletržního dne. Během mezinárodního strojírenského veletrhu se Brno proměňuje z obyčejného moravského města ve světové centrum. Ještě donedávna, před druhou světovou válkou, se v Brně mluvilo víc německy než česky, ale o tom se mlčí, aby se na to co nejdřív zapomnělo. Teď, po několik veletržních dní během *Maschinenbaumesse*, zní v Brně zase němčina. Němců a Rakušanů je tu nejvíc, ale jsou tady i jiní cizinci.

Na Úvoze, dlouhé divné ulici, po níž se jezdí od výstaviště do centra, už nejsou vidět jen samá embéčka. V Brně se objevují auta mnohem lepších značek a vzadu mají mnohem lákavější písmena, než je v ČSSR běžné: D, A, I, YU, F, dokonce i GB. Auta ze západního Německa, Rakouska, Itálie, Jugoslávie, Francie a Anglie jsou lákavější proto, že v nich lidé můžou jezdit, kam je napadne, bez devizového příslibu a výjezdní doložky. Můžou jezdit po celém světě a zrovna teď přijeli do Brna, potřebují k tomu jen vízum a povinnou výměnu svých peněz na koruny. Na strašně moc korun, ale to při veletrhu nevádí, při veletrhu totiž platí veletržní ceny. V hotelích, restauracích a vinárnách je zkrátka strašně draho, ale to nemusí obyčejné lidi zajímat, ti se během veletrhu stejně nikam nedostanou, všude je rezervé pro vystavovatele. Veletrhany, jak jim obyčejní lidé říkají napůl posměšně a napůl závistivě. Kdo může, pronajímá pokoje, ale cizinci jsou ubytováni v hotelích, v Intru a Kontíku. V domě, kde bydlí holčička s maminkou, si vždycky pronajímá pokoj jedna veletrhanka, Češka z malého města.

Veletrh patří k Brnu stejně jako Špilberk, kde věznili italského básníka a karbonáře Silvia Pellica. Nikdo ale neví, kdo byli karbonáři, špagety carbonara se v Brně ještě nejedí. Pellicovi zůstala jen ulice. Na Špilberku seděli i Babinský a Grasel, podle kterého se všem takovým říká grázli.

Patří k Brnu stejně jako Petrov, kde poledne zvoní už v jedenáct hodin, na počest toho, že za třicetileté války Francouz Raduit des Souches ubránil Brno před švédským generálem Torstensonem — to bylo ještě

předtím, než se Brnu začalo říkat rakouský Manchester a než architekt vídeňského Schönbrunnu Fischer z Er-lachu postavil na Zelném trhu kašnu Parnas.

Brněnské legendy jsou plné cizinců, stejně jako Brno během veletrhu. Možná proto na něj lidé chodí — aby se na chvíli vrátili do světa, jaký byl dřív. I lidé, kteří strojům vůbec nerozumějí, jako je maminka s holčičkou.

Ovšem další dva lidé na fotografii chybí, jeden velký člověk a jeden úplně malý.

Tatínek je na vědecké stáži v Americe. Na celý rok! Musel tam přece jet, když se ta možnost naskytla. Taková neuvěřitelná příležitost. Celý rok bádát, a dokonce i učit na americké univerzitě! Musel tam jet, i když rodinu s sebou vzít nemohl. Jednu ženu, jednu předškolačku a jednoho kojence. Neměli by tam kde bydlet a z čeho žít — a hlavně by je komunisti ani nepustili. Nechtít jet do Ameriky by byl úplný nesmysl.

Během toho roku tatínek získá kontakty, možná dokonce i smlouvu a pak se tam za ním přestěhuje i rodina. Možná se to stane a možná ne, ale i kdyby se stalo, tak až za strašně dlouhou dobu.

Americký rok ale teprve začal a maminka se bojí, že se k nim tatínek možná nevrátí. Už čtrnáct dní nezatelefonoval ani od něj nepřišel dopis. To určitě nic neznamená — nebo znamená? Když je mamince hodně smutno, jde do knihovny a tam si v encyklopedii hledá město Bloomington ve státě Indiana. Co kdyby se tam doopravdy odstěhovali...

Maminka se bojí hodně věcí. Než se vdala a než se jí narodily děti, bála se, že se nevrátí jiný tatínek, ten

její, z kriminálu na Mírově. Byl tam zavřený devět let se spoustou dalších lidí, kteří nic špatného neudělali. Před pěti lety Mírov — a teď Amerika. Dva úplně jiné světy, které spolu nejdou dohromady. Mírov je pryč a Amerika daleko. Maminka by byla nejradši, kdyby spolu všichni žili v Brně, v novém bytě mezi Špilákem a Žlutákem, mezi Špilberkem a Žlutým kopcem. Myslí na to každý den, ale nahlas se nikomu nesvěruje, ani sousedce z domu, která o veletrhu pronajímá pokoj a občas jí pohlídá děti, když si maminka potřebuje něco vyřídit ve městě. Hlídá miminko i teď, když jsou s holčičkou na veletrhu.

Možná šla maminka na veletrh za nějakou kamarádkou tlumočnicí. Sama taky dřív tlumočila a doufá, že zase bude, až děti povyrostou. Třeba i na veletrhu.

Nebo tam šla za nějakým veletrhanem? Možná za klukem, který se s ní rozešel, když jejího tátu zavřeli na Mírov, a teď se z něj stal ředitel velké továrny? To určitě ne — proč by za takovým grázlem chodila? Ale co když tam šla za nějakým opravdovým veletrhanem, cizincem, který má auto označené úplně jinými písmeny než CS? Třeba ho potkala, když ještě neměla muže ani děti. Zeptal se jí na cestu, ona mu ji ukázala, pak si spolu psali. On přijel na veletrh, v hotelu si půjčil telefonní seznam. Měl štěstí, že v něm maminku našel, i když teď měla to nejobyčejnější a nejběžnější příjmení, Nováková. Nováků bylo hodně, ale telefonů málo. Měl štěstí i proto, že zrovna nebyla s dětmi na procházce, když jí zatelefonoval a pozval ji, ať za ním přijde na veletrh.

O tom holčička nic neví. Žije si svůj spokojený dětský život, s maminkou a bráškou, miminkem Filípkem, a taky s tatínkem. Ten je teď sice daleko, ale každý den si o něm s maminkou povídají. Holčička bydlí v novém domě, skoro v každém bytě tam bydlí děti, můžou si samy chodit hrát na dvůr a na pískoviště, ale na stráň ne, tam se nesmí.

Jenže na stráni je to nejlepší. Hrají si tam na indiány a to holčička umí ze všech dětí nejlíp, protože její tatínek s indiány žije a ví o nich všechno a ona skoro všechno a bude vědět ještě víc, až se tam za tatínkem odstěhují. Slyšela maminku, jak to říká babičce, když u nich byla na návštěvě.

Jediné, co se holčičce nelíbí, je její jméno. Barbora. Tak divně se nikdo nejmenuje, jenom její babička, a když si zrovna nehrají na indiány, děti se jí kvůli tomu jménu někdy smějí. Barbora brambora.

Každé dítě, které má maminku a tatínka a navíc ještě bratříčka, má spokojený život — nebo to tak aspoň vypadá.

Kvůli jménu Barborka doopravdy smutná není, ale kvůli bratříčkovi je. Filípek leží v postýlce, mává ručičkami, a když ho Barborka šimrá na bříšku nebo na patičce, vesele se na ni směje. Ale dokud se bratříček nenarodil, tak s nimi bydlel tatínek. Pak odjel až za oceán. Oceán je velké moře a tatínek tam odjel kvůli Filípkovi. Nechtěl tu být s Filípkem, protože mu není podobný. Barborku to napadlo, když na schodech potkala sousedku a ta se jí zeptala na divnou věc — prý jestli je Filípek podobný tatínkovi. Samozřejmě že není, Filípek je přece miminko

a tatínek dospělý, každý vypadá úplně jinak. Doma to řekla mamince. Maminka zesmutněla a pak řekla, že sousedka už je stará a nemá co vykládat takové nesmysly. Zvedla se, že jí hned půjde vynadat, ať se stará o sebe, ale ode dveří se vrátila a přitiskla Barborku k sobě.

Druhý den Barborce dovolila, že může vozit Filípka venku. Jenom po dvoře! A ne sama, ale se Simonou. To je Barborčina kamarádka. Bydlí blízko, s babičkou v suterénním bytě na Úvoze. Mamince je Simony líto, ale její byt je přitom mnohem lepší než ten jejich. Jde se do něj po schodech dolů, jako by se u nich šlo do sklepa. V Simonině bytě není žádná předsíň. Hned za dveřmi je pokoj a v něm kuchyň, všechno dohromady, a je tam skoro tma, jen u stropu je malé okénko, které vede na zahrádku za domem, ale je moc vysoko a nedá se tam vylézt.

Simona Barborce závidí, že má Filípka, a je ráda, že ho může vozit s ní — takhle to vypadá, jako by byl tak trochu i její bratříček. Všechny děti Barborce Filípka závidí, protože nevědí, že kvůli němu od nich odjel tatínek.

„Pojď na stráň,“ pošeptá jí Simona do ucha, jako by nevěděla, že na stráň samy nesmí, a s kočárkem už teprve ne. Nemyslí ale tu hlavní nejstrmější stráň, z té by kočárek hned sjel dolů a taky by je maminka mohla vidět z kuchyňského okna. Simona myslí cestu, která na stráň vede od samoobsluhy. Ta je pozvolnější a není na ni odnikud vidět.

Spolu tlačí kočárek do kopečka, až dojedou na malý plácek. Jedna cesta vede na hlavní stráň, tu prudkou, kde se hraje na indiány. Druhá cesta vede opačným

směřem, dalo by se po ní dojít zadem na Staré Brno, ke klášteru, a dokonce až skoro nad výstaviště, tam ale Barborka nechodí. Ani maminka ne, protože to není bezpečné. Mohli by tam jít, leda až se vrátí tatínek.

A právě k té nebezpečné a zakázané cestě Simona zamíří.

Tam se nesmí! chce Barborka říct, otočit se a vrátit se s Filípem do bezpečí na chodník před domem, kam na ni maminka vidí z okna kuchyně. Ale neřekne nic. Šlape za Simonou a tlačí kočárek. Nechce, aby na ní Simona poznala, že se bojí, a pak o ní ostatním dětem říkala, že je divná. Barborka bramborka.

„Můžu ho chvíli vézt sama?“ zeptá se Simona, když už po zakázané cestě sešly kus dolů.

„Ne! To nejde!“ Teď už to Barborka nahlas řekne. V něčem maminku poslouchat nemusí, ale v něčem jo. Jenže Simona se naštve. Kdyby s ní Barborka doopravdy kamarádila, tak by jí Filípka půjčila, ale když nechce, tak se na ni Simona vykašle.

„Ty s tím naděláš!“

Otočí se a běží zpátky a Barborka zůstane na té nebezpečné cestě sama.

Má na starosti kočárek a Filípka. Maminka neví, kde je, a tatínek je daleko u indiánů, neochrání ji před strachem, který se tu najednou objeví jako zlé zvíře, co uteklo ze zoologické zahrady.

A Barborka kočárek pustí.

Ne, nemyslí si, že Filípek rázem zmizí a tatínek se rázem objeví, chytí Barborku do náruče a zažene strach. Už v okamžiku, kdy kočárek pouští, ví, že udělala

strašnou věc, mnohem strašnější, než když se Simonou ukradly v samoobsluze hořické trubičky, a mnohem zakázanější, než kdyby šly na stráň.

Rozběhne se za kočárkem, chce ho chytit, ale kočárek už nabral rychlost, řítí se dolů, nadskakuje na kamenech. Co když se převrátí a Filípek na ty kameny spadne? Barborka utíká za ním. Neslyší, jestli Filípek brečí, kočárek se jí rychle vzdaluje.

Už před sebou vidí zeď kolem klášterní zahrady. Kéž by se o ni kočárek zastavil! Ale on se řítí čím dál tím rychleji dolů! Poslední zatáčka a pak vjede na ulici, na Úvoz, a tam možná narazí do stromu. Barborka ví, že je to kaštan, se Simonou sbírají krásně hladké a lesklé kaštany, vylupují je ze zelených pichlavých obalů, ale co jí teď po kaštanech.

Jestli kočárek nenarazí do stromu, tak vjede na silnici a tam ho přejede auto, kočárek a v něm Filípka, po Úvoze jezdí auta pořád. To ne! Barborka brečí, natahuje ruce před sebe, aby do nich Filípka vzala a zachránila ho před autem a před strachem a před sebou. Ještě před chvilkou to mohla udělat, ještě před chvilkou bylo všechno normální, a teď už není a ona to zavinila, protože udělala něco strašného, co se nesmí a co ve skutečnosti udělat nechtěla. Neměla Simonu poslechnout a jít s ní na stráň, nebo jí měla kočárek půjčit, Simona by se nenaštvala a neutekla a Barborka by nezůstala sama se strachem. Ale teď už je na všechno pozdě, kočárek se řítí do silnice — a pak se najednou zastaví, protože ho chytne nějaký pán.

KONRÁD SAX

Jmenuje se Konrád Sax. *Dr. Konrád Sax, místopřisežný tlumočník jazyka německého, anglického, francouzského, baskického, gruzínského, laponského, maďarského a albánského*, takhle to má napsané na vizitce a měl to i na měděné tabulce vedle vchodových dveří. Tabulku ale radši odstranil, aby na sebe zbytečně neupozorňoval. Všechny ty jazyky umí, i když ten první vlastně neplatí, protože není cizí. Samozřejmě že umí německy, když je Němec. V dětství doma mluvili německy, tak jako většina lidí v domě. Byl to nóbl dům s velkou zahradou kousek nad starobrněnským klášterem a pivovarem a z nejvyššího patra měli výhled na hrad Špilberk.

Bydlí v tom domě pořád, ale už jen v suterénu, v zahradě vyrostly nové činžáky a německy v něm nikdo nemluví.

Před rokem odešel do důchodu, ale pořád si přivydělává překlady a tlumočením. Občas se ho někdo zeptá, jestli nechce doučovat nějakého školáka. Sousedé z domu se na to neptají nikdy a Konrád Sax na tu dotěrnou otázku vždycky jen rázně zavrtí hlavou. Nechce. Nesmí, ale to ví jenom on.

Při strojírenských veletrzích tlumočí u rakouské firmy, která vyrábí hřídele a čerpadla. Technická terminologie mu nedělá problém, naučil se ji, protože pro

stejnou firmu tlumočí pravidelně už od druhého ročníku veletrhu.

Byl by nejradši, kdyby veletrh trval mnohem déle než jenom deset dní, aspoň měsíc... Nebo kdyby se konal několikrát ročně. Není to jenom kvůli penězům, i když firma mu platí dobře. Oficiálně, přes výstaviště, dostává málo, ale bokem mu dají mnohem víc. Na veletrhu se vrací do mládí, kdy se mu ještě líbilo na světě, protože netušil, co přijde.

Ředitel rakouské firmy i technici ho oslovují Herr Doktor. Nevědí, že mu ten titul nepatří. Filozofickou fakultu nedostudoval a titul si na vizitku připsal neoprávněně, protože mu dodává na vážnosti a důležitosti. Konrád Sax zase nevidí a nevímá, že Rakušané ho sice zdvořile oslovují Herr Doktor a jeho přesné tlumočení technických termínů oceňují, ale po straně se mu pošklebují. Jeho solidnímu vlněnému obleku ze třicátých let, s fleky a dírkami prožranými od molů a plnému chlupů ze dvou koček, a oděru, který se kolem něj vznáší.

Na večere pro obchodní partnery ve vinárně U Královny Elišky místo něj zvou radši hostesku. Německy neumí zdaleka tak dobře jako on, ale nesmrdí, krásně se směje, a když překládá vtip, smějí se všichni, přestože nepochopí pointu. I od stánku ho vždycky vypoklonkují co nejdřív po konci jednání. Sotva ho nechají dopít kávu a koňak, ten by mu nejradši dali s sebou, ať si odnese celou láhev, hlavně ať už jde, ať kouká zmizet.

Nejenom kvůli obleku a kočkám a molům a smradu. Konrád Sax má divný obličej, bílý a těstovitý, a ještě divnější oči, které v jednom kuse těkají sem a tam.

Ten chlap ze suterénu je úchyl, šeptají si o něm lidi z okolních domů, i když se přistěhovali až po válce a nic o něm nevědí.

Nevědí, že před válkou učil na reálce a že z ní musel odejít, i když se vlastně nic zlého doopravdy nestalo. Sám nevěděl, jak k tomu došlo. Jak se s tím žákem ocitl sám v kabinetu a proč pak najednou slyšel křik, proč do něj žák tloukl pěstičkami a ječel na celé kolo, jako by mu pan profesor bůhvíjak ubližoval, a on ho přitom chtěl jenom pohladit.

Asi by se to ututlalo, kdyby žák byl chudý stipendista, a ne rozmazlený synáček pana prokuristy z banky. Nic hrozného se nestalo. Nikomu. Žák zůstal ve škole, Konrád musel odejít. Sehnal si místo jako úředník v pojišťovně a tam vydržel až do důchodu. Po práci se ve velké studovně univerzitní knihovny naučil jazyky, které má napsané na vizitce. V ulici se možná něco šuškal, ale za války měli všichni jiné starosti než roznášet drby — a po válce zrovna tak. Hodně nájemníků zmizelo. Židé za války, Němci po ní. Konrád Sax hned druhý den po konci války uvolnil svůj velký světlý byt s vyhlídkou na hrad českému domovníkovi a přestěhoval se místo něj do suterénu.

A tam o tři týdny později narazil na toho malého vyplašeného kluka v modře kostkovaných kalhotkách. Z jejich domu nebyl, určitě ne, zabloudil tam bůhvíodkud, možná se schovával, protože mu gardisti s rudou páskou na rukávu vyhnali rodiče, nebo jim udělali něco ještě horšího. Rychle otevřel, popadl kluka za límec, strčil ho dovnitř a dveře za sebou zamkl na dva

západy. Věděl, že nezamyká kvůli gardistům, a věděl, že nesmí. Ven teď toho kluka vystrčit nemůže, to by se mu opravdu mohlo něco stát, ale on se na něj nesmí ani podívat, musí mu najít papír a tužku, ať si něco čmárá, a on se začte do knihy.

Věděl, že nesmí, ale nevydržel to ani pět minut. Strhal ze sebe šaty a z kluka ty jeho kostkované kalhotky, čechral mu hnědé vlasy a hladil a hladil jeho heboučké tělíčko, tiskl ho k sobě, ke všem částem těla, kde se to nesmí, a cítil přitom takovou úlevu a takovou radost, v jaké nebylo a ani nemohlo být nic zlého. Jenže ten hloupý kluk začal ječet. Řval a třásl se jako v zimnici, lepka-vý od proudu rozkoše, který z Konráda Saxe vytryskl.

„No tak, nebreč, vždyť se ti nic nestalo,“ chlácholil ho německy i česky, hladil po zádech, ale to tělíčko už nebylo lákavé a hebké, najednou představovalo nebezpečí, a ještě ke všemu Konrádovy prsty narazily na jeho zádech, kousek pod levou lopatkou, na něco drsného, strup nebo bradavici. Fuj, rázem se mu ten kluk zprotivil.

Kdyby byl zticha, mohlo to tím skončit, jenže on ječel jako na lesy, a to nesměl, to bylo nebezpečné. Musel ho umlčet, aby k nim nevtrhla zdivočelá lůza, zuřiví, zběsilí gardisti s rudou páskou, kdoví co všechno by jim byli schopní udělat.

Proč ten kluk pořád jenom řval a řval, jako by ho na nože brali?!

Na nože ne. Konrád popadl polštář, přitiskl ho klukovi na obličej, kluk sebou pořád mlel a kvičel — a pak najednou ne, pak najednou bylo ticho, strašné a ohlušující ticho.

Co to udělal? Teď už se bude muset po celý zbytek života bát. Ne ostudy jako doposud, ale doopravdy. Že ho zatknou, uvězní a popraví.

Bude muset posbírat klukovo oblečení, počkat, až po schodišti přestanou dupat těžké boty gardistů, schovat mrtvolku do pytle, nepozorovaně se s ní vykrást na zahradu a tam ji zakopat pod rododendronem. A pak se každou minutu trást, jestli si někdo něčeho nevšiml, a každé ráno ostražitě a nenápadně zkontrolovat, jestli se v rohu zahrady někdo nehrabal v zemi.

Ale když konečně pustil polštář z ruky, žádná mrtvolka pod ním nebyla. Kluk zmizel, jako by se propadl pod zem, ještě hlouběji, než je tenhle suterén.

Ještě před chvílí se Konrád Sax chvěl rozkoší. Teď se roztrásl hrůzou. Co se to s ním děje? Upadl do bezvědomí, nebo ztrácí rozum? Kdyby se na posteli neválely malé modře kostkované kalhoty, mohl by si oddechnout, že se mu to všechno jenom zdálo.

Pak před domem práskly dveře auta, ozval se zvuk motoru a noc se konečně ponořila do ticha.

Nemohl usnout. Přemýšlel, jestli se klukovi mohlo podařit zpod polštáře vyklouznout, otočit klíčem ve dveřích, vyběhnout po schodech nahoru a ven. Na ulici možná uviděl velké auto, jakým jezdili vojáci. Třeba autem ještě nikdy nejel a taky se bál vrátit domů. Přišel k autu, vzal za kliku, dveře se otevřely a ukryly ho uvnitř.

Pak se auto se rozjelo. Německý nájemník uplatil souseda gardistu, ať ho s celou rodinou odveze z města. Mohlo se to stát právě tak?

Kluk zmizel, ale strach ne. Konrád Sax i teď, dvacet let po válce, sebou trhl vždycky, když uslyšel kroky na schodech. Báł se, že si pro něj jdou.

Ale v tuhle chvíli si na strach nevzpomněl. Zíral na kočárek, který se k němu řítí, a na holčičku, která běžela za ním. Rozhlížel se, jestli se objeví i maminka a tatínek, ale žádného dospělého neviděl. Bez přemýšlení strčil ruku do kabátu a začal si rozepínat kalhoty. Věděl, že nesmí, ale v tom okamžiku přestal vědět, proč nesmí. Není přece nic přirozenějšího než ty dvě krásné a nevinné bytůstky. Ocitly se před ním v obyčejné odpoledne všedního dne, když se vracel z veletržního tlumočení do své osamělé nory v suterénu. Po strašně dlouhé době si něco tak krásného už ani netroufl očekávat. Nejdřív miminko v kočárku a hned po něm holčička. Hnala se za kočárkem celá udýchaná, ale metr od něj se zastavila.

To je přece ten divný pán, co bydlí dva domy od Simony a co se s ním nesmí mluvit! Simona říkala, že je úchyl. Barborka neví, co to slovo znamená, ale je divné. Simony se nezeptala, aby se jí nezačala posmívat, ani maminky se na to škaredé slovo nezeptala, maminka by se mohla zlobit a vyptávat, kde a od koho to Barborka slyšela.

Pan úchyl drží jednou rukou kočárek a dívá se do něj, ale jinak, než jak do kočárku nakukují paní, které s maminkou potkávají na procházce, ty hned začnou kulit oči a špulit pusy a vykřikovat: „To je ale krásný chlapeček, kdypak se mu asi vrátí tatínek?“

Pan úchyl se dívá do kočárku na Filípka, ale všimne si i Barborky. Ta se na něj nedívá, upírá oči na kočárek. Teď mi asi řekne, že jsem hezká holčička a ať se nebojím, pomyslí si Barborka, ale divný pán neřekne nic. Otočí se k ní, má rozepnutý kabát a kalhoty a z nich si něco vytáhne. Barborka neví, co to je, vypadá to jako kousek nohy nebo ruky, takový divný váleček, a pán jí ho ukáže.

„Pohlaď si ho,“ řekne jakoby nic a začne s tou divnou věcí hýbat nahoru a dolů.

Nejradši by ho strčil do kočárku, k hebké tváříčce miminka. Kdyby se tady neobjevila ta holka...

Barborka ví, že to, co si pán vytáhl z kalhot, se vytahovat ani hladit nesmí. Má strach, nejradši by utekla domů, ale nemůže, protože pan úchyl drží kočárek s Filípem. Co když jí ho nedá, pustí ho do silnice? Zrovna teď po ní jedou dvě dlouhé řady aut, jedna nahoru a druhá dolů. Udělá krok, natáhne jednu ruku, pak druhou — a pak chytne kočárek. A pán nic. Nepřetahuje se s ní o kočárek, zasune si tu věc zpátky, zapne si kalhoty i kabát a rychle vyrazí po Úvoze vzhůru.

PANÍ VELETRHANKA

Barborka tlačí kočárek do kopce. Filípek už nebrečí, dokonce se na Barborku trochu usmívá. Všechno dobře dopadlo. Jen kočárek jí připadá čím dál těžší, ale

musí to dokázat, musí Filípka dovézt nahoru, domů, do bezpečí, k mámě.

„Ukaž, pomůžu ti,“ uslyší za sebou. Otočí se a vidí paní veletrhanku, která bydlí u nich v domě. To jí ještě tak scházelo. Nechce, aby se maminka dozvěděla, kolik zakázaných věcí dnes Barborka udělala: šla na strán a pustila kočárek a nechala pana úchyla, aby ho chytil. Maminka se na ni kvůli Filípkovi rozzlobí, přestane mít Barborku už úplně ráda a možná ji vyžene z domu a ona se bude muset přestěhovat někam k té polorozpadlé zdi kolem klášterní zahrady a bydlet tam pod keřem, jako by byla zvíře.

„Neudělal ti ten pán něco?“ zeptá se paní veletrhanka a Barborka jen zavrtí hlavou, šťastná, že si nemusí vymýšlet a lhát. Ne, neudělal, naopak, zachránil Filípka. Ví, že ten pán je určitě spíš zlý než hodný, ale mlčí, jen znovu zavrtí hlavou.

„Ne, nic nám neudělal,“ řekne, protože oni s Filípkem jsou dva.

Paní taky zavrtí hlavou. Nedůvěřivě. Vždyť ten chlap je jasný exhibicionista, s rozevřeným kabátem a rozepnutým zipem u kalhot. Ale proč držel kočárek? Navíc připomínal toho divného tlumočníka, co se motá u Rakušanů na vedlejším stánku. Určitě to byl on! Myslela si, že je estébák, protože se pořád tak divně rozhlíží na všechny strany, aby mu něco neuteklo, a on je to přitom úchyl! Nebo je obojí, a právě proto musí donášet, aby mu ty prasárničky procházely.

Ale paní veletrhanka nechce myslet na žádné prasárničky ani úchyly. Dovede holčičku domů a tam děti předá mamince. Sousedka říkala, že ji manžel opustil,

utekl od nich do Ameriky. To je divné, od tak malého miminka, podivila se tehdy, ale co je jí do toho. Ani teď nechce myslet na nic nehezkého.

Paní veletrhanka pracuje v továrně v malém městě sto kilometrů od Brna. Má muže a chlapečka, už většího, už ho může nechat doma s manželem a odjet do Brna na veletrh.

Celý rok je obyčejná paní. Maminka. Ráno chystá snídani a svačinu, cestou z práce nakupuje, kontroluje synovi úkoly a večer vaří večeři. Manželka. Chodí s manželem na plesy a je ráda, že ho má, je hodný, do hospody zajde jen jednou týdně po volejbalu a skoro nikdy se neopíjí.

Není už úplně mladá, je jí přes třicet, ale pořád vypadá dobře, udržuje si linii a ještě si nemusí barvit vlasy ani nepotřebuje brýle. Nedávno dálkově vystudovala vysokou školu, strojárnu. Učila se dlouho do noci, když všichni usnuli, a dvakrát měsíčně, každou druhou sobotu, jezdila na přednášky. Manžel pro to měl pochopení. Díky vysokoškolskému diplomu bude jeho žena mít vyšší funkci a taky víc peněz. Hlavní technoložka být nemůže, protože není ve straně, jenom zástupkyně, ale právě ona všechno o strojích rozhoduje, rozumí jim líp než soudruh hlavní vedoucí. I tak má vyšší plat než manžel a on z toho není nadšený, ale peníze jsou potřeba a ona o své práci doma nemluví.

Jen na veletrhu se z ní stává úplně jiná paní. Důležitá osoba. Ještě ne tak důležitá, aby jí továrna zaplatila pokoj v hotelu, ale aspoň může bydlet sama na privátě, ne s ostatními na ubytovně. Ani to se manželovi moc

nelíbí. Vrtá mu hlavou, proč se jeho žena takhle izoluje od kolektivu, a úplně nejvíc by se mu líbilo, kdyby do Brna každý den dojížděla, zvládnout by se to dalo, jejich město leží na hlavní železniční trati.

V tomhle mu ale neustoupí, veletrh si vzít nedá. Je to její život, zhuštěný do jednoho týdne v roce. Jenom jejího týdne, do kterého nikomu nic není, ani manželovi ne, a ona mu o něm nebude povídat, až se zase vrátí zpátky do svého hlavního života. Veletržní týden se uzavře a další bude zase až za rok.

Oficiální večere na oslavu rakouského kontraktu bude zítra, ale ona se víc těší na dnešní večer. Neoficiální, ale pro ni důležitější. Proto taky odešla ze stánku hned, když skončilo jednání s Rakušany. Nikdo si nedovolil ani špitnout. Jednání dopadlo dobře a všichni uznávají, že je to její zásluha. To ona si pečlivě prostudovala všechny prospekty a letáky, které jim Rakušani dali. Ještě včera večer svítila dlouho do noci, nemohla usnout, jedno malé kolečko v soukolí velkého stroje pořád nezapadalo, kam mělo, přišla na to až ve tři ráno.

Jednání dopadlo dobře, nový stroj se koupí a plán se bude plnit na sto dvacet procent. Nákup se ještě musí oficiálně schválit a potvrdit, zařadit do plánu investic, přes pézetku poslat objednávku, ale ve skutečnosti už je rozhodnuto, cena je domluvená, je to dobrá cena a vyjednala ji Marta, německy, učí se po nocích z učebnice pro samouky.

V továrně dostane prémie, Rakušani jí dají parfém a pro manžela láhev koňaku a pro syna čokoládové bonbony, Mozartovy kuličky.

„Až přijedete do Vídně, ubytujeme vás v nejlepším hotelu a půjdeme na oběd k Plachuttovi,“ říká jí rakouský ředitel. Marta neví, kdo je to Plachutta, ale ví, že do Vídně nejspíš nepřijede nikdy, a rakouský ředitel to asi ví taky.

Zítra bude na veletrhu celý den, má naplánované schůzky od rána do večera a rovnou z výstaviště pojedou na Špilberk na večeri, ale dnes má volno. Nejradši by si na chvilku zdřímala, ale asi to nestihne, musí se osprchovat a vyfénovat si vlasy a rozhodnout, které šaty si vezme na sebe, chce vypadat co nejlíp.

S obchodním známým, hájila by se, kdyby ji kolegové náhodou potkali, až bude vycházet z vinárny, a naprášili manželovi, že se po večerech tahala s nějakým cizím chlapem.

Se spolužákem z dálkového studia, potkali se před rokem na veletrhu. Kdyby to takhle povídala manželovi, vypadalo by to podezřele, i když s tím spolužákem nic nemá. Zatím ještě ne. Zatím? A zbořil by se svět? On je ženatý a ona vdaná, ale třeba se to při veletrhu nepočítá.

Potkali se na veletrhu, loni si na výstavišti dali kafe a douzované cigáro, letos spolu jdou na večeri do Bzenecké vinárny, dají si vinařské žebírko a sedmičku bílého a budou si povídat a smát se a on ji pak doprovodí na privát a před domem ji políbí na rozloučenou. Marta nemusí přemýšlet, jestli by ho chtěla pozvat nahoru nebo ne, protože to prostě nejde. Leda až příští rok, až si v továrně prosadí hotel. Příští rok ve stejnou dobu.

TAK STRAŠNĚ LÍTO

Barborka se bála, že cizí paní veletrhanka bude mamince povídat, kde ji potkala a že tam byl divný pán, ale ona jen počkala, až Barborka zazvoní a maminka si přijde dolů pro miminko a uklidit kočárek, a odjela výtahem nahoru.

„Kdes byla tak dlouho? Už jsem se bála, že se vám něco stalo,“ řekne maminka, ale do náruče vezme Filípka. Barborku ne, tu ani nepohladí.

Barborka poslušně šlape po schodech nahoru do jejich druhého patra. Jednou rukou se přidržuje zábradlí, v druhé drží deku z kočárku. Doma počká, až maminka položí Filípka do postýlky, a teprve potom se rozbřečí. Slzy z ní vytrysknou jako vodopád, protože si je už dlouho hromadila, brečí a brečí, až se skoro zalyká.

„Maminko, mně je to tak strašně moc líto,“ vyráží ze sebe pořád dokola.

Maminka se zastaví uprostřed pokoje.

„Nech toho, jsi už velká holka.“ Nejdřív dceru okřikne. Proč nemůže být aspoň někdy klid? Když děti odešly, natáhla se v pokoji a usnula. Probudila se před chvílí, zjistila, kolik je hodin, běhala od jednoho okna ke druhému a vyhlížela je, místo aby k večeri nachystala dušenou mrkev. Něco teplého. Chleba s máslem a trojúhelníčkem taveného sýra jedí skoro každý den.

„Čeho je ti líto?“ zeptá se pak vlídněji, ale Barborka neodpoví. Zeptá se jí znovu, ale až večer před usnutím. Teď nemá čas. Dnes musí ještě vyžehlit, aspoň plínky pro miminko, odkládá žehlení už tři dny, ale dál ho odsunovat nemůže, čisté plínky došly. Pak musí napsat dopis do Ameriky, ale do toho se jí chce ještě míň než do žehlení. Nechce manželovi vyčítat, že jí málo píše a ještě míň telefonuje, ví, že telefon je drahý a že manžel musí v Americe šetřit, aby tam za ním třeba za rok mohli všichni přijet, jenže o tom do dopisu psát nesmí. Ale o čem má psát, to neví. O dušené mrkvi? Nebo o tom, že v poslední době už ani neví, proč je vlastně na světě, když tu bude celý rok sama? Co je na té Americe tak skvělého, že jí manžel dal přednost před rodinou, před ní a před dětmi? Ne, to psát nebude, je to nespravedlivé a není to pravda a maminka si nezoufá pořád, jenom občas. Mají přece děti a ty děti jsou v pořádku, zdravé a veselé. Veselé?

Tiskne svou holčičku k sobě, šeptá jí, že se nic zlého neděje a že všechno dobře dopadne, ale přitom sama nemá daleko k slzám a taky je jí všechno líto. Barborka si myslí, že ji přestala mít ráda, ona sama se bojí, jestli ji manžel v Americe nepřestal mít rád. Sousedka roznáší drby, že od nich manžel utekl. Všechno dobře dopadne, šeptá maminka Barborce, ale sama si tím není jistá.

Vtom se rozbřečí i ten třetí, Filípek, a maminka s Barborkou se chytanou za ruce a jdou k postýlce miminko utěšit.

Pak maminka v kuchyni oškrábe a nakrájí mrkev, dá kolečka dusit na pánev a Barborka ji může míchat. Už se směje. Copak je mrkev živá, aby se dusila?

Po večeři spolu napíšíou dopis do Ameriky. Mamin-
ka napíše, že se mají dobře, děti jsou zdravé a všechno
je v pořádku, a Barborka nakreslí obrázek — Filípek
na něm leží v postýlce a skrz šprušle se usmívá a ona
s maminkou sedí u stolu a píšou dopis. Tatínek je na ob-
rázku taky, sedí v křesle pod lampou a ten dopis si čte,
ale není hned u nich, je až v levém horním rohu ob-
rázku, daleko, a mezi nimi a tatínkem jsou čtyři modré
vlnovky, to je moře. Moře je oceán a tatínek je až za ním.

I druhý den je všechno v pořádku. Třetí den ješ-
tě víc, protože ve schránce najdou překvapení, dopis
od tatínka ve světlemodré letecké obálce s červeno-
modrými okraji.

Ale čtvrtý den ráno se Filípek probudí a má teplotu.
Horečku, ta je zlejší než teplota a pořád stoupá, odpole-
dne už má Filípek jednačtyřicítka. Barborka neví, co je
to jednačtyřicítka, ale vidí, jak moc je Filípkovi špatně.
Když prostrčí ruku šprušlemi do jeho postýlky a pohladí
ho nebo polechtá, bratříček se nerozesměje jako jindy.
Oči má otevřené, ale nekouká se na Barborku. Jako by
ji neviděl. Jako by spal, ale on nespí. Barborka ruku z Fi-
lípkovy tváříčky rychle odtáhne. Ucukne, aby se od něj
nespálila jako od horké žehličky, tak moc z něj sálá horko.

Maminka Filípkovi každou chvíli přikládá ruku
na čelo. Dopoledne mu vařila čaj a krček mu balila
do obkladu z čistých plenek, jedné mokré a druhé su-
ché. K obědu uvařila krupičnou kaši, ale Filípek snědl
jen jednu lžičku a hned ji zase vyblinkal, musela ho
celého převléct, i obklad mu vyměnila. Zase jí dojdou
čisté plínky.

Maminka listuje v telefonním seznamu a volá na středisko. Tam to Barborka zná, chodí tam k paní doktorce, ale teď asi paní doktorka na středisku není. Maminka to zkouší pořád dokola. Jak je to možné, že na celém středisku nikdo nezvedne telefon?

Neví, co má dělat, ale něco udělat musí.

„Barborko, potřebuju, abys mi teď pomohla.“ Chytne dcerku za obě ruce a podívá se jí do očí. „Pohlídáš Filípka a já na to středisko doběhnu. Neboj, není to daleko, vrátím se brzo. Někdo nám přece musí pomoci.“

Barborka přikývne a postaví se k postýlce. Na stráž, aby se jí nemoc lekla a koukala zmizet. Už tuší, že je to její vina. Filípek onemocněl kvůli tomu, že ho v kočárku pustila dolů ze stráně a že ho chytil ten divný pán.

Chtěla to mamince říct, hned když ten den přišli domů, ale bála se, a pak se zdálo, že všechno dobře dopadlo a ona nic říkat nemusí. Jenže teď je jasné, že to dobře nedopadlo.

Někdo nám přece musí pomoci, opakuje si maminka jako zaklínadlo. Napůl rychle rázuje, napůl utíká přes dvůr, kabát má zapnutý nakřivo, o knoflík nahoru, a zapomněla si deštník, prší, ještě že nevzala rozpalené miminko s sebou. Najednou už není kousek od svého bytu, od domova, který má tak ráda. Ocitla se v nepřátelském světě nějakého zlého obra, jako jsou ti v pohádkách, které čte před spaním Barborce. Obra nepřemůže, ale musí na něj vyzrát — jen až přijde na to jak.

Měla nechat miminko s Barborkou samotné? Neměla by se radši vrátit? Třeba se stalázrak, horečka rázem klesla, to se přece malým dětem děje, třeba už je

Filípkovi mnohem líp, leží v postýlce a vesele se usmívá na svět. Ale to se určitě nestalo, ne tak rychle.

Má se vrátit a místo běhání na středisko rovnou zatelefonovat do nemocnice?

Nebo manželovi? Vždyť ani neví, kolik je v Americe hodin. Jako by na tom záleželo, jestli manžela vzbudí uprostřed noci. Ale co by jí mohl poradit? Potřebovala by obejmout, jenže to se přes oceán a přes telefon nedá.

Konečně doběhne před středisko, které je ve staré vile se zahrádkou. Otevře branku, vyběhne po pěti schůdcích, je otevřeno, v čekárně nikdo není. Zaklepe na dveře ordinace, nečeká, až ji někdo pozve dál, vtrhne dovnitř.

Šedovlasá paní doktorka už má na sobě kabát a v ruce drží deštník.

„Zrovna jdu na návštěvy, tak vás vezmu jako první,“ řekne a maminku zaplaví vlna obrovské, nádherné úlevy, jako už dlouho ne, jako by už bylo vyhráno, ale to zdaleka není. Bitva ještě ani nezačala. Spěchají zpátky domů, maminka nad doktorkou nešikovně drží roztažený deštník. „Možná vás jenom zbytečně plaším, třeba to nic nebude,“ opakuje pořád dokola, napůl jako omluvu a napůl jako zaklínadlo. Doktorka mlčí, takové řeči slyší každý den a nebere je vážně, skoro je neposlouchá. Žene se po Úvoze, maminka jí sotva stačí. Doktorka je zvyklá chodit po návštěvách co nejrychleji, aby je měla brzo za sebou.

Konečně jsou doma. Doktorka miminko prohlédne a zamračí se.

„Musí okamžitě do nemocnice. Máte telefon, to je dobře,“ řekne a hned zavolá sanitku.

„Vy s ním nemůžete,“ řekne mamince doktor, který přijel se sanitkou. Stejně by nejela, nemohla by nechat Barborku doma samotnou.

Nikdo neví, jakou nemoc Filípek má. Leží v nemocnici, pořád má horečku a je tam sám, maminka za ním nemůže ani na chvíli, protože její chlapeček leží na infekčním oddělení. Pro jistotu, co kdyby jeho nemoc byla nakažlivá.

Infekční oddělení je v přízemí a maminka může miminko zahlédnout leda z chodníku. Když vyleze na zídku a chytne se za kovové tyče vysokého plotu, uvidí za zamřížovaným oknem postýlku a v ní svého Filípka. Leží s otevřenýma očima, ale přitom nic nevidí, nehýbe se a je netečný, jako by spal nebo jako by umřel. Ne ne ne, neumřel a neumře, nesmí! Nesmí o ničem takovém přemýšlet, protože by se z toho zbláznila. Musí fungovat. Musí nakupovat, musí vařit, musí prosit sousedku, aby pohlídala Barborku, protože ona sama musí za Filípem do nemocnice. Každý den, nemůže ho tam nechat samotného, i když musí zůstat za oknem, nesmí se ho ani dotknout. Musí za ním chodit, aby se uzdravil.

Napřed se vždycky zeptá sestry, jestli je něco nového, ale nového není nikdy nic. Je zklamaná, že to není lepší, ale hned nato se jí uleví, protože by na tom Filípek taky mohl být hůř. Mnohem hůř.

Někdy si skoro přeje, aby na chodníku nebo v tramvaji spadla a už nevstala. Aby nemusela nic řešit.

Nejhorší je, že si neodpočine ani v noci. Nemůže spát. Přemýšlí, proč ještě nezavolala manželovi do Ameriky. Ne proto, že to je složité a drahé, museli by ji spojit přes bůhvíkolik mezinárodních ústředí a ona neví, kolik je v Bloomingtonu hodin.

Ví, co mu musí říct. Jejich miminko je nemocné, a proto jeho tatínek musí hned teď všeho nechat, co nejrychleji jet na nejbližší letiště nebo tam třeba jít pěšky, běžet, kdyby to nešlo jinak, a prvním letadlem přiletět domů, i kdyby ho to stálo všechny peníze a musel pětkrát nebo desetkrát přestupovat, protože Filípek právě na to čeká, na tátu, který ho skoro nezná, je mu bez něj smutno, všem jim je smutno, ale Filípek je nejmenší a nejslabší a z toho smutku onemocněl a neuzdraví se, dokud se jeho tatínek nevrátí.

To manželovi musí říct, ale přitom ví, že to nejde, že se do Ameriky nejspíš ani nedovolá, a když se dovolá, manžel nebude ve svém malém pokoji na koleji, kde má být, ale někde jinde. Maminka sama ví, že to nejde, a přesto se bojí, že jí to manžel potvrdí. To přece nejde, řekne vzdáleným hlasem, v telefonním šumu sotva srozumitelným. Nemůžu přiletět, nemůžu přerušit roční stáž, už by mě sem znovu nepustili a stejně bych tam k ničemu nebyl, nejsem doktor.

To by přece neřekl! Bojí se těch útočících myšlenek, a aby je zahнала, rozsvítí si lampičku a vezme starou detektivku, v angličtině. Než manžel odjel, učili se anglicky spolu. Vůbec té knize nerozumí, musela by pořád listovat ve slovníku, a to se jí nechce. Jezdí očima po řádkách, sem tam nějakému slovu porozumí, ale celé větě nikdy,

nechápe, co se v knize děje, jestli už někoho zabili a koho. Vydrží to nanejvýš jednu stránku a pak konečně usne. Musí aspoň chvíli spát, aby do nemocnice vůbec došla, zvlášť zítra, nebo vlastně už dnes, už jsou čtyři hodiny po půlnoci, je středa, ve středu jsou návštěvní hodiny a příbuzní pacientů mohou mluvit s ošetřujícím lékařem.

„Musíme se připravit na nejhorší,“ řekl jí mladý lékař MUDr. Milan Napravil nešťastně. První osoba množného čísla — „musíme“ místo „musíte“ —, to nebylo přeházení. Celý týden, od chvíle, kdy sem tohohle klučinu s jednačtyřicítkou horečkou přivezli, o něj bojoval, jenže horečka pořád neustupovala, ani po penicilinu ne. Ani starší a mnohem zkušenější kolegové netuší, co by chlapečkovi mohlo být. Oboustranný zápal plic, paratyfus, spála, zánět mozkových blan, některé příznaky souhlasí a jiné zase vůbec ne.

Ale on toho klučinu zachránit musí! Ví proč a taky ví, proč tomu miminku říká klučina. Musí ho zachránit, aby odčinil svou vinu a napravil to, co napravit nejde.

KDE JE TVŮJ BRATR?

Někdo by Milana Napravila možná chlácholil, že za nic nemůže. Byl ještě dítě, třináctiletý kluk.

V ten pátek na konci května bylo horko jako o prázdninách. Tři týdny po válce. Máma se o něj přestala tolik

bát, mohl zase chodit s kamarády ven, do centra města prolézat staré domy, nakukovat do prázdných bytů a utíkat přes dvorky, půdy a střechy, když se tam objevil nějaký dospělý. Dnes se měli s partou větších kluků sejít u Červeného kostela, ale na poslední chvíli mu máma řekla, že s sebou musí vzít brášku, Káju.

„Cože? Čtyřletýho mrňouse?“ bránil se Milan. To nejde! Akorát je bude zbytečně otravovat, a ještě někde spadne ze střechy.

„Právě proto. Táta ještě nepřišel a já musím odnést hotové šití, nemůžu ho tady nechat samotného.“

„Tak to radši zůstanu doma,“ řekl Milan uraženě, i když příliš velkou křivdu necítil. Prolézání opuštěných bytů už ho stejně přestávalo bavit.

Jenže máma si postavila hlavu: „Žádný takový. Padejte ven, ať si užijete trochu sluníčka. Jděte se proběhnout na Kraví horu, tam se za světla není čeho bát.“

Promenádovat se po Kraví hoře jako nějácí vařbuchtové? To zrovna. Za klukama k Červenému kostelu to ještě stihnou.

„Běžíme,“ poručil Kájovi. Když chce jít s nimi, musí poslouchat.

Seběhli dolů a na křižovatce s Úvozem uviděli, že se něco děje. Bylo tam plno lidí, dospělých jako rodiče, ale i starých, ještě starších než babička s dědou, a dokonce i dětí. Na sobě měli kabáty a v rukou kufry. Mezi nimi se procházeli chlapi v kožených pláštích s rudou páskou na rukávu, hrozili těm lidem napraženými puškami a křičeli na ně, ať jsou potichu.